

HET GRONINGER LANDSCHAP GOLDEN RAAND

Bevers in het Zuidlaardermeergebied
Het landschap als inspiratiebron
Wandelroute Reitdiep

KWARTAALBLAD VAN HET GRONINGER LANDSCHAP

Afgelopen najaar zijn rond het Zuidlaardermeer vier bevers uitgezet. Eerst een paartje in het Drentse deel, een maand later een paartje in het Groningse deel. De eerste natuurlijke burcht is in aanbouw. De herintroductie gebeurt met vereende krachten. Provincie, waterschap, muskusrattenvangers: allen zijn nauw bij de bevers betrokken.

Bevers in het Zuidlaardermeergebied

© KINA

Text: Addo van der Eijk

Na een reis vanaf het Elbegebied in Duitsland, waar ze zijn gevangen, kwamen de bevers afgelopen najaar terecht in een Nederlandse kunstburcht, gemaakt van multiplex en wilgenstammen. Ze moesten zich vrij knagen, wat voor bevers geen enkel probleem is. Sterker nog: daarvoor zijn ze hierheen gebracht. 'Ze helpen ons bij het natuurbeheer', vertelt Michel Krol, rayonbeheerder van Het Groninger Landschap. 'De bevers knagen aan bomen, waardoor deze omvallen, ze eten wortels van waterplanten en slepen takken van hot naar her. Zo houden ze het moerasgebied in het Zuidlaardermeergebied gevarieerd en open. Als wij dat zelf moeten doen, zetten we motorzagen en ander materieel in. Bevers doen dat werk veel natuurlijker.' De Drentse bevers voelden zich al snel thuis. Na een paar verkenningsstochten bouwden ze op een steenworp afstand van de kunstburcht een eigen burcht. 'Een indrukwekkend bouwwerk', aldus Krol.

De Groningse bevers gingen echter zwerven in plaats van zich te nestelen. 'Alsof ze wisten dat ze in Groningen zaten. Lekker dwars zijn, niets volgens het boekje doen', zegt Krol lachend. Mannetje en vrouwtje gingen ieder een andere kant op. Het mannetje de Hondsrug op – 'Hij is gezien in Noordlaren en vervolgens in de Appelbergen' – het vrouwtje richting de Veenkoloniën. 'Eén van beide is weer terecht.

Onze vrijwilliger Willem Zevenberg vond een omgeknaagde eik in het bos bij het paviljoen van Meerwijck. Wij hoorden van anderen dat de bever daar al minimaal drie weken bivakkeert. De andere bever is nog aan het zwerven. 'Mochten mensen ergens in Groningen een bever zien, Krol hoort het graag. 'Een bever is veel groter dan een beverrat of een muskusrat en heeft een platte brede tennisracketstaart.'

Knaagsporen van de bever bij Meerwijck in het Zuidlaardermeergebied.

© ONT: Oudman

Appelboom

Waarom de Groningse bevers zijn gaan zwerven? Krol weet het niet. Een huwelijks crisis, suggereert hij. 'Misschien was het geen stelletje. Andere mogelijkheid is dat de Groningse bevers terecht kwamen in het territorium van de eerder uitgezette Drentse bevers. Wat ook kan, is dat ze te laat kwamen om nog een voedselvoorraad aan te leggen voor de winter.' Het volgende stelletje komt in het voorjaar. Krol hoopt en verwacht dat zij zich wel snel nestelen. Erwin Vos, een middelbare scholier, zag in december één van de bevers vlakbij de boerderij waar hij woont in Noordlaren. 'Hij zwom heen en weer. Een groot beest van zeker een meter lang met een platte staart. Drie dagen heb ik de bever gezien. Daarna niet meer.' Vos' appelboom en enkele andere bomen waren minder blij met de bezoeker. De bever had de bast opgegeten. 'De fruitboom gaat dood. Rond de andere bomen heeft Het Groninger Landschap gaas en een hekje geplaatst', vertelt Vos. Ook bij een andere tuin heeft de bever aan bomen geknaagd. 'Daar gaan wij dit een nieuwe fruitboom plaatsen', vertelt Krol. Hij benadrukt dat als er schade is, mensen terecht kunnen bij een speciaal schadefonds.

Excursie

Bij de herintroductie van de bever zijn vele partijen betrokken. Eén van hen is de provincie Groningen. Douwe Hollenga, gedeputeerde van de provincie, staat positief tegenover de herintroductie, mede omdat de bever hier van oudsher thuishoort. 'Ooit was de bever nadrukkelijk in het beekdal aanwezig', zegt hij. 'Bovendien levert de bever met zijn geknaag een bijdrage aan de soortenrijkdom. Daar zijn wij als provincie natuurlijk blij mee.' Hollenga heeft de bevers nog niet met eigen ogen gezien. Wel zag hij afgelopen najaar beverssporen, tijdens een excursie die Het Groninger Landschap en Het Drentsche Landschap organiseerden naar Noord-Limburg en de Gelderse Vallei. 'Daar zijn al eerder bevers uitgezet. We zijn uitvoerig bijgepraat over hoe de introductie is verlopen. De mensen klonken zeer positief en

Door bomen om te knagen leveren bevers een bijdrage aan natuurbeheer.

De bever is sinds vorig jaar terug in het Zuidlaardermeergebied.

enthousiast. In de Gelderse Vallei zag ik van die afgeknaagde bomen met een scherpe potloodpunt. Heel mooi.' Hollenga houdt de laatste ontwikkelingen bij via de speciale website www.beversindehunze.nl. 'Zeer interessant. De Drentse bevers hebben al een eigen burcht, las ik.' Op het eerste gezicht lijkt het vreemd. Terwijl de bever wordt uitgezet en wettelijk is beschermd, worden de beverratten en muskusratten bestreden. Hollenga legt uit: 'Beverratten en muskusratten planten zich snel voort en graven zeer actief in dijken. Bevers zorgen niet voor gevaarlijke situaties.' De komst van de bever heeft wel consequenties voor de vangmethoden van beverratten. 'Je wilt niet dat bevers in de klemmen terechtkomen', vertelt Eddie van Marum, coördinator muskusrattenbestrijding van de provincie Groningen. Aan hem de taak om de oprukkende beverratten een halt toe te roepen. Speciaal voor de bever heeft Van Marum alle klemmen in de Hunzezone laten vervangen door vangkooien waar de dieren levend in worden gevangen. 'Bevers komen niet in deze vangkooien. Voor onze rattenvangers zijn de kooien wel arbeidsintensiever. Ze moeten ze elke dag controleren en er vers aas in doen.' Niet alleen voor de bevers stopt Groningen met de beverrat-klemmen, maar ook voor de otters, die hopelijk in de toekomst het Zuidlaardermeer opzoeken. De klemmen voor muskusratten vormen volgens Van Marum nauwelijks een probleem. 'Die zijn te klein voor bevers. Als er al een bever inkomt, dan kan hij alsnog ontsnappen.'

Beverprotocol

De bevers zelf heeft Van Marum nog niet gezien. Wel sporen in de Onnerpolder, in de vorm van afgeknaagde wilgentakken. De rattenvangers zijn nauw bij de herintroductie betrokken, laat Van Marum weten. 'Wij waren mee met de excursie en onze vangers houden in het veld een oogje in het zeil. Ze onderhouden veelvuldig contact met Het Groninger Landschap. Dit jaar gaan onze vangers mee naar Duitsland om te helpen met het vangen van de nieuwe bevers.' Ook het waterschap is nauw betrokken bij de herintroductie. Ook al graven bevers lang niet zoveel als muskusratten en beverratten, toch bestaat de mogelijkheid dat ze een kade of waterkering te grazen nemen. 'Als waterschap willen we de veiligheid waarborgen', vertelt Emiel Galetzka, beleidsmedewerker van waterschap Hunze en Aa's. 'Niet alleen voor de mensen achter de dijken, maar ook voor onze medewerkers, die met onderhoudsmachines op de kades rijden. Gezien de ervaringen elders verwacht ik geen grote problemen, maar we moeten ons wel voorbereiden.' Voor calamiteiten heeft het waterschap een beverprotocol opgesteld. Galetzka: 'In Limburg en Gelderland werken ze al langer met dit protocol. Stel de veiligheid is ergens in het geding, dan staan in het protocol maatregelen, zoals

© KNA

het ingraven van gaas in de waterkering. Zo wordt de bever ontmoedigd om een hol te maken. In het protocol staan ook richtlijnen voor het vangen van muskusratten en beverratten.' Galetzka vindt de herintroductie een mooi initiatief. Het geeft volgens hem aan dat het de goede kant opgaat met de natuur in het Zuidlaardermeergebied. 'Maar we zijn er nog lang niet', benadrukt hij. 'We moeten méér natuur inrichten en de waterkwaliteit verder verbeteren. De bevers zijn daarbij een goede hulp.'

Bevers, muskusratten, beverratten

Om verwarring in het veld te voorkomen, ziet u hierboven het verschil tussen deze drie knaagdieren die allen in het Zuidlaardermeergebied voorkomen. De drie dieren zijn op schaal geïllustreerd. De bever is verreweg het grootst en kan een meter lang worden. Hij heeft een brede platte staart. De beverrat is de helft kleiner, wat nog steeds erg groot is in vergelijking met een muskusrat, die ook wel waterkonijn wordt genoemd.